

ФАКУЛТЕТ ЗА СПОРТ И ТУРИЗАМ НОВИ САД
НОВИ САД
Дел. број 633-1/2018
Датум 21.06. 2018 год.

IZVEŠTAJ O OCENI DOKTORSKE DISERTACIJE

I PODACI O KOMISIJI

Odlukom Nastavno naučnog veća Fakulteta za sport i turizam od 18.05.2018. god. (br. 459-1/2018) imenovana je Komisija za ocenu i odbranu doktorske disertacije u postupku odbrane doktorske disertacije, kandidata **Ernesta Šabića** pod naslovom „**Fizičke aktivnosti u stilovima života osoba srednje životne dobi u Republici Srpskoj**“ u sastavu:

1. **Prof. dr Zlatko Ahmetović** (Fakultet za sport i turizam, Univerzitet Educons), predsjednik komisije,
2. **Prof. dr Milan Nešić** (Fakultet za sport i turizam, Univerzitet Educons), mentor,
3. **Prof. dr Mirko Tufegdžija** (Fakultet sportskih nauka, Panevropski univerzitet "Apeiron", Banja Luka), član komisije.

II OSNOVNI PODACI O KANDIDATU I DISERTACIJI

MSc Ernest (Mithad) Šabić rođen je u 28.02.1980. godine u Raškoj (Republika Srbija).

Akademsko obrazovanje

Kandidat je 2010. godine završio četvorogodišnje akademske studije na Fakultetu sportskih nauka Panevropskog univerziteta „Apeiron“ u Banja Luci (pedagoško-nastavni smer). Na Edukacijskom fakultetu u Travniku (BiH) završio je master studije. Master rad pod naslovom „Organizacija Olimpijskih igara u Pekingu 2008“ odbranio je 28.02.2014. godine i stekao akademsko zvanje magistar menadžmenta u sportu. Doktorske akademske studije upisao je na Fakultetu za sport i turizam 2015. godine.

Izvod iz radne biografije

Kandidat je svoje radno angažovanje realizovao najvećim delom u sportskim organizacijama. Pripravnički staž je obavljao u Gimnaziji „Petar Kočić“ u Novom Gradu (BiH). Poslove sportskog trenera vršio je u fudbalskim klubovima NK „Sloga“ Bosanska Otoka (2013-2015) i FK „Sloboda“ Novi Grad (2015-2106) gde je bio šef Stručnog štaba kluba. Posедуje trenersku „A“ licencu UEFA. Od oktobra 2017. godine je asistent na Panevropskom Univerzitetu Apeiron Banja Luka, Fakultet sportskih nauka.

Lista objavljenih naučnih i stručnih radova:

1. Tufegdžija, M., Babić, S. & Šabić E. (2015). Bezbjedonosni aspekti Olimpijskih igara u Sočiju. *V međunarodna konferencija „Sportske nauke i zdravlje“*, Zbornik radova, Banja Luka, str. 235-241.
2. Tufegdžija, M. & Šabić, E. (2015). Pojava huliganizma na sportskim terenima. *VI međunarodna konferencija „Sportske nauke i zdravlje“*, Zbornik radova, Banja Luka, str. 361-369.
3. Šabić, E. (2015). Istraživanje i veze sa primjenom u praksi i stručnom radu. *InSSED, Zbornik radova*, Travnik, str. 69-77.
4. Tufegdžija, M. & Šabić, E. (2015). Propusti državnih organa, bezbjednosnih službi i organizatora u sprečavanju nasilja na utakmici u Širokom Brijegu 2009. god. *Druga međunarodna naučna konferencija „Menadžment bezbednosti sportskih takmičenja“*, Zbornik radova, Beograd, str.71-80.
5. Tufegdžija, M. & Šabić, E. (2017). Nasilje i agresivno ponašanje publike na utakmicama u savremenom društvu. *Četvrta međunarodna naučna konferencija*

„Menadžment bezbednosti sportskih takmičenja“, Zbornik radova, Beograd, (u postupku izdavanja).

6. Tufegdžija, M. & Šabić, E. (2017). Terrorism in sports arena. *6-th international scientific conference*“, *Contemporary kineziology, Proceedings*, Split, (in press).
7. Šabić, E., & Tufegdžija, M. (2018). Materijalne prilike kao jedan od činilaca opredeljenja prema fizičkom vježbanju osoba srednje životne dobi u republici Srpskoj. *Economy and Market Communication Review*, Banja Luka, 8(2), (in press).

Procedura prijave i odobrenja doktorske disertacije

Kandidat je projekat doktorske disertacije pod naslovom „Strukturne karakteristike učesnika u sportskoj rekreaciji na području Republike Srpske“ podneo 25.08.2017. godine. Sastav komisije za pregled projekta i ocenu podobnosti teme i kandidata formiran je na 158. sednici Nastavno-naučnog veća Fakulteta za sport i turizam 20.09.2017. godine. Za mentora je određen prof. dr Milan Nešić.

Komisija (u sastavu: prof. dr Zlatko Ahmetović, prof. dr Milan Nešić i prof. dr Mirko Tufegdžija) je u predviđenom roku, a nakon održane interne odbrane projekta sačinila pozitivan izveštaj, uz sugerisanu korekciju naslova doktorske disertacije koji glasi "Fizičke aktivnosti u stilovima života osoba srednje životne dobi u Republici Srpskoj". Izveštaj sa pozitivnom ocenom podobnosti teme i kandidata usvojen je na 161. sednici nastavno-naučnog veća Fakulteta za sport i turizam, 18.10.2017. godine. U skladu sa istom, a na osnovu odredaba Pravilnika o doktorskim akademskim studijama i kurikuluma doktorskih studija Fakulteta za sport i turizam u Novom Sadu, kandidat je započeo realizaciju svog istraživanja u skladu sa usvojenim projektom.

Nakon završetka istraživačkog dela, kandidat je sastavio elaborat sa rezultatima svoje studije i dostavio ga Fakultetu za sport i turizam. Mentor je izvršio pregled tehničkih aspekata rada, a studentska služba ispunjenost proceduralno-pravnih elemenata. Nakon što je konstatovano da je kandidat ispunio sve propisane standarde za prijavu doktorske disertacije, Nastavno-naučno veće Fakulteta je na 172. sednici od 18.05.2018. godine formiralo Komisiju za ocenu i odbranu doktorske disertacije u sastavu: prof. dr Zlatko Ahmetović (Fakultet za sport i turizam Novi Sad, Univerzitet Educons), prof. dr Milan Nešić (Fakultet za sport i turizam Novi Sad, Univerzitet Educons) i prof. dr Mirko Tufegdžija (Fakultet sportskih nauka, Panevropski univerzitet "Apeiron" Banja Luka).

Tehnički podaci o disertaciji

Naslovna strana: *Fizičke aktivnosti u stilovima života osoba srednje životne dobi u Republici Srpskoj*, Univerzitet Educons, Fakultet za sport i turizam, Novi Sad.

Sadržaj rada sa paginacijom dat na početku disertacije.

Sažetak (Abstract) na srpskom i engleskom jeziku.

Broj strana:	140
Broj citiranih izvora:	154
Broj tabela:	93
Broj grafikona:	7
Broj slika:	2
Broj priloga:	1

III PREDMET I CILJ DOKTORSKE DISERTACIJE

Najkonciznije definisan, **predmet** disertacije se odnosi na identifikaciju pojedinih aspekata fizičke aktivnosti osoba srednje životne dobi u Republici Srpskoj i njihov kontekstualni obuhvat prema aktuelnim stilovima života.

Cilj istraživanja je bio usmeren na utvrđivanje nekih osobenosti koje karakterišu "prosečnog" rekreativca srednje životne dobi u Republici Srpskoj, te primerenu komparaciju sa osobama koje se ne bave redovnim fizičkim aktivnostima. U tom kontekstu ciljevi istraživanja su bili određeni i na identifikaciju odnosa pojedinih ličnih obeležja ispitanika (pol, starosna dob, preferirani stil života, karakteristike radnog mesta) sa preferiranim stilom života i, u tom pogledu, bavljenja fizičkim aktivnostima koje se mogu smatrati redovnim fizičkim vežbanjem.

IV OSNOVNE HIPOTEZE (ZADACI ISTRAŽIVANJA)

Polazeći od rezultata prethodnih studija i aktuelnih teorijskih stavova, kao i konstatovanog istraživačkog problema (da: nema relevantnih podataka o nivou fizičke aktivnosti stanovništva srednje dobi u Republici Srpskoj; naučne spoznaje o odnosu između nivoa fizičke aktivnosti i subjektivno procenjenog zdravstvenog stanja nisu konzistentne; nedostaju programi za bavljenje fizičkom aktivnošću stanovništva srednje životne dobi, posebno za zaposlenu kategoriju po problemima koji se osjećaju kao rezultat profesionalnog rada, različit dominantan položaj na poslu, a posebno različiti interesi i želje prilikom uključivanja u fizičke aktivnosti) kandidat je postavio sledeći **istraživačke zadatke**: (1) empirijskom studijom obezbediti relevantne podatke na osnovu kojih će se moći definisati stav o postojanju značajnih razlika u modelu „prosečnog“ rekreativca srednje životne dobi u Republici Srpskoj u odnosu na osobe iste životne dobi koje se redovno ne bave fizičkim aktivnostima koje se mogu okarakterisati kao redovno fizičko vežbanje; (2) utvrditi da li pol, godine života i preferirani stil života predstavljaju značajnu odrednicu za upražnjavanje fizičkih aktivnosti koje se mogu smatrati redovnim fizičkim vežbanjem; (3) utvrditi da li osobe koje su redovno fizički aktivne preferiraju različit stil života u odnosu na osobe koje nemaju usvojene navike redovnog fizičkog vežbanja.

V METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Dizajn studije

Istraživanje je realizovano kao empirijska neeksperimentalna studija (Servej) i imalo je četiri faze: (1) kreiranje i obrazlaganje teorijskog okvira istraživanja, baziranog na bibliografsko-spekulativnoj metodi kojom je detektovan odgovarajući teorijski model adekvatan za empirijski deo rada; (2) empirijsko istraživanje na odgovarajućem istraživačkom uzorku; (3) obrada i analiza dobijenih podataka nakon empirijskog dela istraživanja; (4) razrada istraživačkih podataka, njihova selekcija i diskusija u skladu sa uočenim istraživačkim tendencijama i dovođenjem u korelativnu vezu sa postavljenim teorijskim uporištem.

U istraživanju su dominantno primenjene sledeće naučne metode: (1) bibliografsko-spekulativna, (2) empirijska, (3) statistička i (4) analiza i sinteza.

Uzorak ispitanika je formiran od 1628 stanovnika sa područja nekoliko regiona u Republici Srpskoj (916-56,3% muškaraca i 712-43,7% žena). Uzorak je bio stratifikovan i

činile su ga osobe srednje životne dobi (prema kriterijumu WHO), starosnog obuhvata između 40 i 65 godina. Uzorak je izabran tako da obezbedi statistički pouzdanu procenu velikog broja indikatora, koji ukazuju na populaciju srednje životne dobi u Republici Srpskoj. Osnov za stratifikaciju uzorka je bio regionalna diferencijacija zastupljenosti, na osnovu kriterijuma definisanog Prostornim planom Republike Srpske (šest kategorija - Prijedor, Banja Luka, Doboj, Bijeljina, Istočno Sarajevo i Trebinje) i veličini gradova (četiri kategorije - Banja Luka, Doboj i Bijeljina, Istočno Sarajevo i Zvornik, Trebinje i Foča). Distribucija učešća u uzorku je bila: Region Banja Luka (41,6%), Dobojsko-Bijeljinski region (26%), Sarajevsko-Zvornički region (19,7%) i Trebinsko-Fočanski region (12,7%).

U istraživanju su praćene sledeće **varijable**: (1) *Socio-demografske karaktersitike* ispitanika (pol, godine starosti, socijalno poreklo, mesto stanovanja, bračni status, stručna sprema, mesečni prihod zaposlenih, materijalne prilike u kojima žive); (2) *Karakteristike radno-profesionalnog okruženja* (karakteristike radnog mesta, broj radnih dana u sedmici, provedeno vreme na poslu, fizičku zahtevnost radnog mesta, dominirajući telesni položaj u toku radnog vremena, razmišljanje o promeni posla); (3) *Karakteristike fizičkih aktivnosti* (bavljenje sportsko-rekreativnim aktivnostima, mogućnostima za bavljenje sportskom rekreacijom u mestu stanovanja, prethodni sportski staž, samoprocena dnevne fizičke aktivnosti, samoprocena ličnog odnosa prema sportskoj rekreaciji, preferencija sportsko-rekreativnih sadržaja, slobodno vreme za bavljenje rekreacijom, razlozi za uključivanje u sportsko-rekreativne aktivnosti). Ispitanici su davali odgovore tako što su zaokruživali jedan od ponuđenih odgovora u upitniku. U ajtemima koji su se odnosili na kontekst motiva o učešću u SRA korištena je petostepena skala Likertovog tipa (ordinalna skala, sa vrednostima 1-5) za osam indikatora (ajtema), kojima je (utvrđivanjem skalarnih proseka) procenjivan intenzitet preferencije motiva (održavanje zdravlja; druženje i upoznavanje novih prijatelja; opuštanje i zaboravljanje na svakodnevne brige; zabava i razonoda; održavanje ili smanjenje telesne težine; osećaj živahnosti i raspoloženja; biti u trendu; dokazati se „pred drugima“; dokazati se „kod sebe samoga“); (4) *Životne navike i stil života* – identifikacija nekih osobenosti koje se mogu povezati sa *životnim navikama* (samoprocena zdravstvenog stanja; samoprocena fizičke kondicije, preventivni zdravstveni pregledi, kontrola krvnog pritiska, kontrola telesne težine, fizičke aktivnosti aerobnog karaktera); percepcija/procena *stilova života*, gde je primenjena petostepena skala Likertovog tipa (ordinalna skala sa vrednostima 1-5) za procenu intenziteta preferencije devet stilova života (hedonistički, utilitarni, altruistički, estetski, orijentacija na moć i ugled, samoostvarenje, prometejski aktivizam i aktivni životni stil).

Kao osnovni istraživački **instrument**, za empirijski deo istraživanja, primenjen je upitnik (posebno kreiran za ovo istraživanje). U cilju sagledavanja prirode veza između odabranih istraživačkih varijabli instrument je bio strukturiran kroz četiri celine kojima se nastojalo identifikovati: (1) socio-ekonomske karakteristike ispitanika, (2) osnovna obeležja rada (karakteristike radnog mesta), (3) karakteristike fizičke aktivnosti i (4) životne navike i stilovi života.

Podaci prikupljeni tokom istraživanja obrađeni su postupcima deskriptivne i komparativne **statistike**. Deskriptivna statistika je korištena kao prvi korak kvantitativne analize, te je za svaku varijablu određena distribucija frekvencija (apsolutne i relativne). Uvažavajući prirodu istraživačkih podataka, iz prostora komparativne statistike dominantno su korištene diskriminativne procedure, pre svega kontingencijska analiza (Hi kvadrat test) budući da među empirijskom građom dominiraju varijable uređene kao nominalne skale. Kompjuterski izveštaj o X^2 -testu je dosledno prikazan, prvenstveno pomoću tabele, u pojedinim varijablama i grafički obrađen pomoću dijagrama stubaca (histograma). Primenom kros-tabulacije dobijeni podaci su sređeni i prikazani u vidu tabele kontigencije dimenzija.

Priroda jednog broja varijabli, definisanih i uređenih u vidu ordinalnih skala omogućilo je primenu i faktorske analize, a u ovm istraživanju primenjena je faktorska analiza glavnih komponenti (PCA), sa metodom kose rotacije, za utvđivanje latentne strukture motivacije za uključivanje u sportsko-rekreativne aktivnosti.

Sva statistička zaključivanja sprovedena su na nivou značajnosti od 0,05 (*Sig.* < ,05).

VI STRUKTURA I KRATAK OPIS SADRŽAJA PO POGLAVLJIMA

Kandidat je pisani materijal sistematizovao u deset logičnih i veoma preglednih delova. Sva poglavlja su adekvatno numerisana u skladu sa sa uputstvima Univerziteta za izradu doktorske disertacije. Jedini nenumersani deo jeste *Literatura*, koji čini završni deo pisanog dokumenta disertacije.

Deset centralnih delova su naslovljeni i numerisani na sledeći način: 1) *Uvod*, 2) *Uloga i značaj fizičke aktivnosti*, 3) *Fizičke aktivnosti osoba srednje životne dobi*, 4) *Trend fizičke aktivnosti*, 5) *Dosadašnja istraživanja*, 6) *Predmet, cilj, problem i zadaci istraživanja*, 7) *Primenjena metodologija*, 8) *Prikaz rezultata empirijskog dela istraživanja*, 9) *Diskusija*, 10) *Zaključak*. Nakon toga sledi nenumersani deo *Literatura*. Ovim elementima prethodi naslovna strana koja je izrađena u skladu sa uputstvima Univerziteta, kao i sadržaj u kojem je dat popis svih naslova i podnaslova sa ispravnom paginacijom. Odmah nakon sadržaja dat je sažetak (abstract) rada na srpskom i engleskom jeziku.

U uvodnom tekstu rada kandidat je koncizno i korektno obuhvatio temeljne aspekte društvene kontekstualnosti fizičke aktivnosti, njenog značaja za kvalitet života, kao i kraće naznake o obuhvatnosti pojma životnog stila.

U drugom numerisanom delu data su teorijska i terminološka razjašnjenja osnovnih odrednica koje determinišu ulogu i značaj fizičke aktivnosti, sa posebnim naglaskom na, do sada poznate stavove, o efektima fizičkih aktivnosti (u kontekstu mentalnog zdravlja, stresa, kardiovaskularnog sistema čoveka, mišićno-skeletnog sistema, prevencije u borbi protiv gojaznosti, socijalizacije, itd.).

Treći numerisani deo imao je ulogu postavljanja teorijskog utemeljenja istraživanja kroz osvrt na prethodna istraživanja koja su relevantna u kontekstu predmeta rada - fizičke aktivnosti osoba srednje životne dobi. Sačinjavaju ga dva potpoglavlja (povezanost fizičke aktivnosti i subjektivne procene zdravstvenog statusa osoba srednje životne dobi; životni stilovi osoba srednje životne dobi).

Četvrto poglavlje, koje je imenovano kao Trend fizičke aktivnosti, imalo je ulogu daljeg objašnjavanja teorijskog pristupa predmetu istraživanja, a kreirano je kroz dva potpoglavlja (Fizička aktivnost u obliku rada i Značaj fizičkog vežbanja za zdravlje osoba srednje životne dobi).

U petom poglavlju kandidat je dao odgovarajući prikaz dosadašnjih istraživanja koja se mogu dovesti u vezu sa predmetom ove disertacije, odnosno činiti odgovarajuću teorijsku podlogu za empirijski deo istraživanja.

Šesto poglavlje *Predmet, cilj, problem i zadaci istraživanja*, koncipirano je kroz četiri potpoglavlja, u kojima su akademski korektno definisane osnovne predmetne postavke istraživanja (Predmet istraživanja, Cilj istraživanja, Problemi istraživanja i Zadatak istraživanja).

U sedmom numerisanom delu dat je detaljan opis primenjene metodologije, kroz pet zasebnih odeljaka. U prvom je objašnjen tok i postupak istraživanja, u drugom su predstavljeni istraživački instrumenti, u trećem prezentiran istraživački uzorak, u četvrtom prikazane i objašnjene istraživačke varijable i način njihove procene, dok je u petom objašnjen način statističke obrade podataka.

Osmi numerisani deo predstavlja centralni segment doktorske disertacije koji je baziran na prikazu rezultata empirijskog dela istraživanja i u njemu su interpretirani istraživački podaci. Radi bolje preglednosti, rezultati su sistematizovani u tri homogene celine. Prvo potpoglavlje obuhvata analizu osobenosti entiteta istraživanja prikazano kroz četiri odeljka (socio-demografske karakteristike ispitanika, karakteristike radnog okruženja, karakteristike fizičkih aktivnosti, osobenosti životnih navika i stila života). Drugo potpoglavlje dalo je objašnjenje o karakteristikama subuzorka koji je bio obuhvaćen osobama koje se smatraju aktivnim rekreativcima, dok je treće potpoglavlje prezentovalo komparativnu analizu između istraživačkih subuzoraka.

U devetom delu (poglavlju) kandidat je kroz diskusiju nastojao da objasni zakonitosti na koje su ukazali rezultati analiziranih istraživačkih prostora. Tokom diskusije kandidat je posebnu pažnju obratio na upoređivanje rezultata empirijskog dela istraživanja sa teorijskim modelima koje je definisao u prvom istraživačkom (teorijskom) segmentu disertacije.

U desetom delu, *Zaključak*, dat je koncizan osvrt na sprovedeni istraživački postupak i izdvojeni najvažniji rezultati do kojih se došlo u ovoj studiji.

Na kraju disertacije, u poglavlju koje nije numerisano, dat je popis citiranih bibliografskih izvora među kojima se može uočiti dovoljan broj izvornih naučnih članaka objavljenih u referentnim časopisima novijeg datuma, kao i savremena naučno-stručna literatura relevantna za oblast istraživanja. Sve bibliografske jedinice su referencirane uz korišćenje APA standarda.

VII OSTVARENI REZULTATI I NAUČNI DOPRINOS

Rezultati do kojih je autor disertacije došao prikazani su jasno i pregledno. Poglavlja su logično sistematizovana i omogućavaju da se sagleda korektno prikupljena i sistematizovana istraživačka građa. Preglednosti i jasnoći prikaza empirijskog dela istraživanja doprinosi i odgovarajući broj tabela i grafičkih priloga (tabela i statističkih grafikona). Kandidat je uspeo da nađe odgovarajuću meru između teksta, tabela i grafike prilikom objašnjavanja rezultata, izvođenja zaključaka i njihove interpretacije u širem kontekstu odnosa fizičkih aktivnosti i osobenosti životnog stila ispitanika (osoba srednje životne dobi u Republici Srpskoj). Dobijeni rezultati su originalni i korisni za teoriju i praksu sportske rekreacije na području Republike Srpske.

Primenom korektnog izbora istraživačkih procedura, bez pretencioznosti u naučnom fokusiranju, formirana je autentična i interpretabilna baza podataka, koju odlikuju adekvatni kvalitativno-kvantitativni sadržajni elementi. Prilikom njihove analize, kao i u izvođenju zaključaka, upotrebljene su adekvatne naučne procedure, primerene ovakvoj vrsti istraživanja. Stoga se može reći da je kandidat akademski kompetentno i naučno utemeljno izvršio adekvatan izbor metoda i tehnika, te tako dimenzionirao metodološki pristup koji je doprineo valjanosti i interpretabilnosti dobijenih rezultata. Analizom relevantnih bibliografskih izvora, odnosno korišćenjem referentnih citatnih baza, definisan je prihvatljiv teorijski model na kojem je zasnovana istraživačka ideja, realizovano i kvantitativno valorizovano empirijsko istraživanje, što je sve omogućilo kritičko sagledavanje dobijenih rezultata.

Među dobijenim rezultatima kao ilustrativni se mogu izdvojiti sledeći:

Karakteristike uzorka kao i rezultati empirijskog dela istraživanja usmeravaju zaključak da manji deo stanovništva srednje životne dobi na području Republike Srpske redovno upražnjava fizičke aktivnosti koje se mogu okarakterisati kao redovno fizičko vežbanje. U pogledu polne diferencijacije uočava se da je znatno više "nevežbača" među osobama

muškog pola, dok među ispitanicima koji se redovno bave sportsko-rekreativnim aktivnostima gotovo da nema razlike u pogledu polne zastupljenosti. Ovakav nalaz je i u skladu sa uočenim frekvencijama uzorka u celini, gde dominiraju ispitanici koji se ne bave redovno sportsko-rekreativnim aktivnostima. Kao jedan od mogućih razloga za (ne)upražnjavanje SRA može se, uslovno, uzeti u obzir i podatak o prethodnom bavljenju sportom. U odgovorima obe grupe ispitanika dominiraju frekvencije koje pokazuju da u entitetu istraživanja dominiraju osobe koje se nikada ranije nisu aktivno bavile sportom, a ova razlika je znatno izraženija u delu subuzorka koji se odnosi na sadašnje "nevežbače" (46,7% se nikada ranije nisu bavili sportom, a ni sada se ne bave sportsko-rekreativnim aktivnostima).

Statistički značajne razlike uočene su, takođe, kod indikatora kojima su traženi odgovori u kontekstu samoprocene dnevnih fizičkih aktivnosti, koje se mogu smatrati fizičkim vežbanjem (sportskom rekreacijom). "Vežbači" su, kako se i očekivalo, svoje fizičke aktivnosti dominantno usmerili kroz redovno bavljenje SRA (najmanje 3 puta nedjeljno), odnosno povremeno (1-2 puta nedjeljno) što se može smatrati kontinuiranom fizičkom aktivnošću. Sa druge strane, "nevežbači" se u najvećem procentu izjašnjavaju o retkom učešću u SRA (36,4%), odnosno procenjuju da u tom pogledu vode "pasivan život" (22,5%). U tom smislu se ispitanici izjašnjavaju i o samopercepciji svog ličnog odnosa prema sportskoj rekreaciji, i uopšte, prihvatanju fizičkih aktivnosti kao dela životnih navika, gde većina "nevežbača" sebe smatra samo pasivnim ljubiteljem sporta (32,2%). Među onima koji se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima najviše je ispitanika koji sebe doživljavaju kao umerenog rekreativca (23%).

Rezultati istraživanja, razmatrani sa aspekta vrednovanja stilova života, ukazuju da se kod subuzoraka pojavljuje relativno različita distribuiranost. Mada je kod oba subuzorka kao najpoželjniji stil života označen *moć i ugled* distribucija odgovora za ostale stilove života je prilično heterogena. Interesantno je zapažanje da se *aktivni* stil života kod oba subuzorka nalazi relativno nisko rangiran. Kod "nevežbača" je on na samom začelju hijerarhijske lestvice (8) sa skalarnim prosjekom (2,62) koji se može smatrati kontekstom negativnog vrednovanja. Sa druge strane "vežbači", mada pozitivno vrednuju aktivni stil života (3,21) on nije visoko pozicioniran (6) u njihovoj vrednosnoj hijerarhiji. Kod oba subuzorka daleko najnepoželjniji životni stil je *saznajni*. Osobe srednje životne dobi prema dobijenim rezultatima ne pokazuju dominantu orijentaciju ka fizičkom vežbanju kao stilu života, već im je ono najverovatnije pozicionirano samo kao deo kompenzacije za negativne kontekste svakodnevnog životnog i radnog okruženja.

Na osnovu analize podataka dobijenih u empirijskom delu istraživanja, stvorene su pretpostavke za prepoznavanje opštih karakteristika "prosečnog" rekreativca u RS, koji redovno upražnjava neki od oblika fizičkih aktivnosti koje se mogu okarakterisati kao *redovno fizičko vežbanje*. Može se konstatovati da postoje značajne razlike u modelu "prosečnog rekreativca" srednje životne dobi na području Republike Srpske u odnosu na osobe iste životne dobi koje se redovno ne bave fizičkim aktivnostima koje se mogu okarakterisati kao redovno fizičko vežbanje i ogledaju se u sledećim osnovnim aspektima: to je osoba koja živi u *gradskoj sredini, prosečnog materijalnog stanja*, sa primanjima ispod 1000 KM mesečno, živi u *bračnoj zajednici*, obrazovnog nivoa *više stručne spreme*, sa prosekom od *oko 50 godina* (47,8). U odnosu na radno okruženje, to je *zaposlena* osoba, *relativno zadovoljna* svojim trenutnim poslom, ali razmišlja o *promeni* posla/zanimanja, nedjeljno *radi* uglavnom *5 radnih dana*, po *8 časova*, poslove obavlja *pretežno u sedećem položaju* i smatra da rad koji profesionalno obavlja *nije fizički zahtevan*. Redovno se bavi sportsko-rekreativnim aktivnostima i procenjuje da u svojoj sredini *ima mogućnosti* i uslova za to, kao i da *ima dovoljno slobodnog vremena* za ove sadržaje. Prethodno se *nije bavio*

aktivno *sportom*, a kao rekreativne sadržaje koje upražnjava dominantno se odnose na *sportske igre* (igre sa loptom), ima *pozitivnu motivaciju* za angažovanje u sadržajima sportske rekreacije, a preovlađuju *motivi socijalne interakcije* (zabava i razonoda, druženje, opuštanje, itd). U pogledu nekih životnih navika sebe doživljava kao osobu *dobrog zdravlja i dobre fizičke kondicije*, koja *redovno* obavlja preventivne *lekarske preglede* (najmanje jedanput godišnje), dok *samokontrolu krvog pritiska retko* obavlja, ali svoju *telesnu težinu redovno* kontroliše. Fizičke aktivnosti *aerobnog karaktera* (u okviru rekreativnog angažovanja) primenjuje *veoma često*. Stav prema određenim stilovima života ima *pozitivan*, a vrednuje *altruistički* kao najpoželjniji. Međutim, u pogledu percepcije životnog stila koji je *trenutno dominantan u njegovom životu* smatra da je *to moć i ugled*.

Na osnovu saopštenih rezultata komisija je procenila da ova doktorska disertacija ima opipljiv naučni doprinos koji je pre svega vidljiv u teorijskim, a zatim i praktičnim aspektima. U teorijskom smislu dobijeni rezultati će doprineti adekvatnoj naučnoj pozicioniranosti i eksplikaciji novih tendencija vezanih za sportsku rekreaciju, posebno na području Republike Srpske. Teorijski značaj neposredno bi se projektovao i na praktičnu vrednost rada budući da bi rezultati omogućili praktičnu primenu realizovane metodologije istraživačkih alata i u drugim sličnim istraživanjima koja je moguće realizovati na ovoj populaciji stanovništva, kako na području Republike Srpske, tako i u bližem okruženju. Takođe, metodologija koja je korišćena u ovom istraživanju može se koristiti za potrebe ispitivanja sličnih fenomena u rekreativnom sportu (sportskoj rekreaciji), kako bi se identifikovali i opisali njihovi uzroci, procesi i posledice na određenom istraživačkom prostoru. Praktični značaj istraživanja bi se projektovao i kroz jasnu identifikaciju informacija koje mogu biti relevantne za afirmaciju pozitivnog uticaja fizičkih aktivnosti na osobe srednje životne dobi. Dobijeni rezultati će biti veoma korisni i prilikom izrade dugoročnog plana razvoja sportske rekreacije na području Republike Srpske, te postavljanju osnova za nacionalnu platformu razvoja ovog područja sportske delatnosti u Republici Srpskoj.

VIII ZAKLJUČAK KOMISIJE

U skladu sa članom 31. Pravilnika o doktorskim studijama Univerziteta Educons, a na osnovu pažljivog pregleda disertacije koju je kandidat dostavio, komisija zaključuje sledeće:

- Doktorska disertacije je urađena u skladu sa odobrenim projektom;
- Tekst doktorske disertacije pre stavljanja na uvid javnosti prošao je detekciju plagijarizma (prisvajanje ideja, metoda ili pisanih reči drugih, bez ukazivanja na autora, s namerom da budu prikazani kao originalno delo), odnosno da mentor ima potvrdu da rad nema više od 20% preuzetog teksta (procenat preklapanja u ovoj disertaciji je 11%);
- Prilikom realizacije projekta obezbeđen je naučni pristup istraživačkom problemu, a realizovani ishodi imaju status naučnog rada;
- Korišćeni su relevantni bibliografski izvori, a prilikom njihovog tumačenja i komparativne analize ispoljena je kritičnost i metodološka korektnost u zaključivanju;
- Predmet, cilj i primenjeni istraživački alati su korektno obrazloženi i imaju utemeljenje u savremenoj metodologiji i aktuelnim referencama novijeg datuma, što obezbeđuje unapređenje naučnog stvaralaštva i primenu dobijenih rezultata u praksi;
- Izradom doktorske disertacije realizovana je originalna istraživačka ideja, prikupljeni su autentični podaci i dobijeni interpretabilni rezultati koji značajno doprinose teoriji i praksi sportskih nauka.

Konačan predlog

Na osnovu svih prethodno iznetih činjenica, komisija predlaže Nastavno-naučnom veću Fakulteta za sport i turizam u Novom Sadu i Senatu Univerziteta Educons u Sremskoj Kamenici da prihvati doktorsku disertaciju kandidata **Ernesta Šabića** pod naslovom „Fizičke aktivnosti u stilovima života osoba srednje životne dobi u Republici Srpskoj“ kao korektan akademski materijal i odobri njegovu javnu odbranu.

POTPISI ČLANOVA KOMISIJE

1. _____

Prof. dr Zlatko Ahmetović

Fakultet za sport i turizam, Univerzitet Educons, predsednik komisije

2. _____

Prof. dr Milan Nešić

Fakultet za sport i turizam, Univerzitet Educons, mentor

3. _____

Prof. dr Mirko Tufegdžija

Fakultet sportskih nauka, Panevropski univerzitet "Apeiron" Banja Luka, član komisije.